

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ

فصل 1

مفهوم سنجش و رابطه آن با آموزش

سنجش

- به فرایند درک آنچه دانش آموزان یا دانشجویان یاد گرفته اند گفته می شود.
- سنجش یک مفهوم کلی است و همه راهها و روشهای جمع آوری اطلاعات درباره عملکرد یادگیرندگان را شامل می شود.
- از جمله ابزارهای سنجش یادگیری می توان به آزمون، پرسشنامه، پروژه تحقیقاتی، امتحان شفاهی، مصاحبه و ... اشاره کرد.
- نتایج سنجش هم می تواند جنبه کمی و هم جنبه توصیفی و کیفی داشته باشد.

اندازه گیری

■ برخلاف سنجش که می تواند هم کمی و هم کیفی باشد، نتایج اندازه گیری همواره کمی است.

■ اختصاص دادن اعداد به اشیاء و افراد طبق یک قاعده خاص

آزمون

- برخلاف ویژگی های جسمانی یا صفات فیزیکی، ویژگی های روانی را نمی توان مستقیماً اندازه گرفت مانند هوش، شخصیت و ...
- از این رو، این ویژگی ها با روشهای غیرمستقیم اندازه گیری می شوند.
- در اندازه گیری غیرمستقیم، رفتارهایی از فرد که معرف ویژگی روانی مورد نظر هستند اندازه گیری می شوند.
- رفتارهای معرف ویژگی های روانی بسیار متنوع هستند و نمی توان همه آنها را اندازه گیری کرد. بنابراین نمونه ای از آنها را متخصص اندازه گیری، انتخاب و اندازه گیری می کند.

- آزمون: به مجموعه سوالات یا تکالیفی که به کمک آن نمونه رفتارهای معرف ویرگی یا صفت روانی اندازه گیری می شود، آزمون گویند.
- آزمون وسیله یا روشی نظامند برای اندازه گیری نمونه ای از رفتار است.

- آزمودن: عمل استفاده از آزمون را آزمودن گویند.

ارزشیابی

- ارزشیابی به تعیین ارزش یک چیز یا ارزش داوری درباره چیزی گفته می شود.
- در ارزشیابی یادگیری یا ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، داوری در باره میزان توفیق آنان در رسیدن به هدفهای آموزشی یا هدفهای یادگیری انجام می شود.
- برای ارزشیابی یادگیری 2 اقدام باید صورت گیرد:
 - 1- تعیین اهداف آموزشی
 - 2- سنجش عملکرد یادگیرندگان
- سنجش فعالیت گسترده تر از اندازه گیری و آزمون است، اندازه گیری نیز از آزمون فعالیت وسیع تری است.

پایگاه نظری روش های قدیم و جدید سنجش

- روش های قدیم سنجش بر مبنای رویکرد رفتار گرایی بود. طبق رویکرد روان شناسی رفتاری، یادگیری در گام های کوچک صورت می پذیرد و یادگیری های پیچیده از ترکیب و توالی یادگیری های ساده و پایه تشکیل می شوند.
- سنجش در رویکرد رفتارگرایی بر اندازه گیری این گام های کوچک استوار است و روش ها و ابزارهایی که برای این منظور به کار می روند عمدتاً آزمون های عینی و متداول ترین آنها آزمون های چند گزینه ای هستند.

■ از نیمه دوم قرن بیستم به بعد، رویکردهای تازه تر روان شناسی مانند شناخت گرایی و سازنده گرایی پا به میدان گذاشتند و فرض های بنیادی روان شناسی یادگیری را با چالش روبرو کردند.

■ در رویکردهای جدید تاکید بر درک و فهم، حل مسئله، استدلال، تفکر و کاربرد آموخته ها در شرایط زندگی واقعی است که روش های سنجش قدیم توان سنجش آن را ندارند و روش های سنجش جدید باید به کار گرفته شود.

■ دو قطب کاملاً متمایز روش های سنجش در مقابل هم قرار ندارند بلکه به صورت مکمل یکدیگر و در یک پیوستار قرار دارند که یک کرانه اش روش های قدیم و در کرانه دیگر روش های جدید قرار دارند.

تأثیر سنجش بر آموزش معلم و یادگیری دانش آموزان

- اگر نوع سنجش با سوالات عینی باشد، روش مطالعه دانش آموز تاکید بر نکات جزئی و مسائل پراکنده خواهد بود (مطالعه سطحی)
- اگر نوع سنجش با سوالات تشریحی باشد، روش مطالعه دانش آموز تاکید بر مسائل کلی و استنباطی خواهد بود (مطالعه عمیق)
- اگر نوع سنجش با سوالات عینی باشد، روش تدریس معلم تاکید بر نقاط دقیق درس می باشد.
- اگر نوع سنجش با سوالات تشریحی باشد، روش تدریس معلم، تاکید بر سازمان بندی مطالب و روابط میان قسمت های مختلف موضوع است.

آموزش جهت داده شده به وسیله اندازه گیری

- تاثیر سنجش بر جریان آموزش معلم به پدیدآیی مفهومی به نام آموزش جهت داده شده به وسیله اندازه گیری انجامیده است.
- در این روش هدف اصلی معلم بالا بردن سطح عملکرد دانش آموزان در یک روش خاص اندازه گیری است.
- معلم در این روش می کوشد با تاکید بر نکاتی که در امتحان خواهد آمد سطح نمرات دانش آموزان خود را بالا ببرد. این اتفاق معمولاً رخ می دهد اما پیامدهای نامطلوبی ممکن است به دنبال داشته باشد از جمله:
 - محدود شدن برنامه های درسی
 - کم شدن سواد یادگیرندگان
- لفرانسوا معتقد است، معلمانی که روش های آموزشی آنان به وسیله سنجش های سطحی هدایت می شود یادگیرندگان سطحی تربیت می کنند.

سنجش برای یادگیری در مقابل سنجش از یادگیری

- سنجش باید در خدمت آموزش و یادگیری باشد نه اینکه آموزش معلم و یادگیری دانش آموزان را تحت تاثیر قرار دهد.
- سنجش برای یادگیری به سنجشی گفته می شود که به طور مرتب صورت می گیرد و اطلاعات حاصل از آن برای رفع نواقص یادگیری دانش آموزان و اشکالات آموزشی معلم مورد استفاده قرار گیرد.
- سنجش از یادگیری صرفا اطلاعاتی درباره نمره گذاری و مقایسه دانش آموزان با یکدیگر در اختیار معلم می گذارد.

فواید سنجش برای یادگیری

- 1. معیارهای روشنی برای یادگیری مشخص می شود.
- 2. از نتایج حاصل در جهت رشد و هدایت پیشرفت دانش آموزان استفاده می شود.
- 3. در تعدیل روش های آموزشی معلم برای انطباق دادن آنها با نیازهای یادگیری دانش آموزان استفاده می شود.
- 4. پیشرفت دانش آموزان به طور چشمگیری افزایش می یابد.

نتیجه گیری نهایی

- با توجه به اینکه سنجش معلم بر جریان آموزش-یادگیری تاثیر قابل توجهی دارد، معلمان بهتر است:
- هم برای دانش آموزان خود هدف های یادگیری متنوع و مفید انتخاب کنند.
- هم روش های سنجش متناسب با آن هدف ها را مورد استفاده قرار دهند.